

Linije krivine

Krivina K površi u tački (u, v) u pravcu (du, dv) se računa po formuli

$$K = \frac{F_2}{F_1} = \frac{L du^2 + 2M du dv + N dv^2}{E du^2 + 2F du dv + G dv^2}$$

Pravci za koje K ima maksimalnu i minimalnu vrijednost u fiksiranoj tački (u, v) zovu se glavni pravci u toj tački.

Kriva na površi čija tangenta u svakoj tački ima pravac jednog od glavnih pravaca u toj tački, zove se linija krivine krive te površi.

Diferencijalna jednačina linije krivine je

$$d\vec{n} \cdot (\vec{n} \times d\vec{n}) = 0$$

ili isto je ekvivalentno

$$\begin{vmatrix} dv^2 & -dudv & du^2 \\ E & F & G \\ L & M & N \end{vmatrix} = 0$$

Ⓝ Odrediti linije krivine površi $\vec{r} = (u, v, u^2 + v^2)$.

Rj. Diferencijalna jednačina linije krivine je

$$d\vec{r} \cdot (\vec{n} \times d\vec{n}) = 0$$

$$\vec{r}'_u = (1, 0, 2u)$$

$$\vec{r}'_v = (0, 1, 2v)$$

$$\vec{n} = \vec{r}'_u \times \vec{r}'_v = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ 1 & 0 & 2u \\ 0 & 1 & 2v \end{vmatrix} = (-2u, -2v, 1)$$

$$d\vec{r} = (du, dv, 2u du + 2v dv)$$

$$d\vec{n} = (-2du, -2dv, 0)$$

1. $d\vec{r} \cdot (\vec{n} \times d\vec{n}) = 0$ iako 0

$$\begin{vmatrix} du & dv & 2u du + 2v dv \\ -2u & -2v & 1 \\ -2du & -2dv & 0 \end{vmatrix} = 0$$

$$\Leftrightarrow \begin{vmatrix} du & dv & 2u du + 2v dv \\ -2u & -2v & 1 \\ 0 & 0 & 4u du + 4v dv \end{vmatrix} = 0$$

$$(4u du + 4v dv) \begin{vmatrix} du & dv \\ -2u & -2v \end{vmatrix} = 0 \quad /: 8$$

$$(u du + v dv)(-v du + u dv) = 0$$

$$-uv du^2 + (u^2 - v^2) du dv + uv dv^2 = 0 \quad /: dv^2$$

$$-uv \left(\frac{du}{dv}\right)^2 + (u^2 - v^2) \frac{du}{dv} + uv = 0$$

$$D = (u^2 - v^2)^2 + 4u^2v^2 = u^4 - 2u^2v^2 + v^4 + 4u^2v^2 \\ = u^4 + 2u^2v^2 + v^4 = (u^2 + v^2)^2$$

$$\left(\frac{du}{dv}\right)_{1,2} = \frac{-(u^2 - v^2) \pm (u^2 + v^2)}{-2uv}$$

$$\left(\frac{du}{dv}\right)_1 = \frac{-u^2 + v^2 - u^2 - v^2}{-2uv} = \frac{-2u^2}{-2uv} = \frac{u}{v} \Rightarrow$$

$$\frac{du}{dv} = \frac{u}{v}$$

$$\frac{du}{u} = \frac{dv}{v}$$

$$\ln u = \ln v + \ln C$$

$$u = Cv$$

$$\left(\frac{du}{dv}\right)_2 = \frac{-u^2 + v^2 + u^2 + v^2}{-2uv} = \frac{2v^2}{-2uv} = -\frac{v}{u} \Rightarrow$$

$$\frac{du}{dv} = -\frac{v}{u}$$

$$u du = -v dv$$

$$u^2 + v^2 = C$$

Tražene linije krivine su

$$\vec{\kappa}_1 = (Cv, v, C^2v^2 + v^2)$$

$$\vec{\kappa}_2 = (u, \pm\sqrt{C - u^2}, C)$$

#) Odrediti linije krivine površi $\vec{r} = (u \cos v, u \sin v, av)$.

Rj. Za diferencijalnu jednačinu linije krivine možemo uzeti
 $d\vec{n}_0 = \lambda d\vec{r}$.

$$\vec{r}'_u = (\cos v, \sin v, 0)$$

$$\vec{r}'_v = (-u \sin v, u \cos v, a)$$

$$\vec{n} = \vec{r}'_u \times \vec{r}'_v = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ \cos v & \sin v & 0 \\ -u \sin v & u \cos v & a \end{vmatrix} = (a \sin v, -a \cos v, u)$$

$$\vec{n}_0 = \frac{\vec{n}}{|\vec{n}|} = \frac{1}{\sqrt{a^2 + u^2}} (a \sin v, -a \cos v, u)$$

$$d\vec{n}_0 = \frac{\partial \vec{n}_0}{\partial u} du + \frac{\partial \vec{n}_0}{\partial v} dv, \quad \frac{1}{\sqrt{a^2 + u^2}} = (a^2 + u^2)^{-\frac{1}{2}}, \quad \left(\frac{1}{\sqrt{a^2 + u^2}}\right)' = -\frac{1}{2} \cdot (a^2 + u^2)^{-\frac{3}{2}} \cdot 2u =$$

$$= \frac{-u}{\sqrt{(a^2 + u^2)^3}}$$

$$\vec{n}_0 = \left(\frac{a \sin v}{\sqrt{a^2 + u^2}}, \frac{-a \cos v}{\sqrt{a^2 + u^2}}, \frac{u}{\sqrt{a^2 + u^2}} \right)$$

$$\left(\frac{u}{\sqrt{a^2 + u^2}}\right)' = \frac{\sqrt{a^2 + u^2} - u \frac{1}{2} \frac{1}{\sqrt{a^2 + u^2}} \cdot 2u}{a^2 + u^2} = \frac{\sqrt{a^2 + u^2} - \frac{u^2}{\sqrt{a^2 + u^2}}}{a^2 + u^2} \cdot \frac{1}{\sqrt{a^2 + u^2}}$$

$$= \frac{a^2 + u^2 - u^2}{(a^2 + u^2) \sqrt{a^2 + u^2}} = \frac{a^2}{\sqrt{(a^2 + u^2)^3}}$$

Prema tome

$$\vec{n}'_{0u} = \frac{1}{\sqrt{(a^2 + u^2)^3}} (-a u \sin v, a u \cos v, a^2)$$

$$\vec{n}'_{0v} = \frac{1}{\sqrt{(a^2 + u^2)}} (a \cos v, a \sin v, 0) = \frac{a^2 + u^2}{\sqrt{(a^2 + u^2)^3}} (a \cos v, a \sin v, 0)$$

$$d\vec{n}_0 = \vec{n}'_{0u} du + \vec{n}'_{0v} dv =$$

$$= \frac{1}{(a^2+u^2)^{3/2}} (-au \sin v \, du + a(a^2+u^2) \cos v \, dv, \quad au \cos v \, du + a(a^2+u^2) \sin v \, dv, \quad a^2 \, du)$$

Dalje

$$\begin{aligned} d\vec{r} &= \vec{r}'_u \, du + \vec{r}'_v \, dv = \\ &= (\cos v \, du - u \sin v \, dv, \quad \sin v \, du + u \cos v \, dv, \quad a \, dv) \end{aligned}$$

Sada, kako smo za diferencijalnu jednačinu linija krivine uzeli $d\vec{x}_0 = \lambda d\vec{r}$ imamo $\lambda = \frac{d\vec{x}_0}{d\vec{r}}$

$$\frac{-au \sin v \, du + a(a^2+u^2) \cos v \, dv}{\cos v \, du - u \sin v \, dv} = \frac{au \cos v \, du + a(a^2+u^2) \sin v \, dv}{\sin v \, du + u \cos v \, dv}$$

$$= \frac{a^2 \, du}{a \, dv}$$

Izjednačavanjem bilo kojeg dva razlomka goreje jednačine dobijamo istu diferencijalnu jednačinu (upn jednačinu redom dva razlomka)

$$\begin{aligned} \frac{a^2 u \cos v \, du \, dv + a^2 (a^2+u^2) \sin v \, dv^2}{(a^2+u^2) \, dv^2} &= \frac{a^2 \sin v \, du^2 + a^2 u \cos v \, du \, dv}{(a^2+u^2) \, dv^2} \quad \begin{matrix} /: a^2 \\ /: \sin v \end{matrix} \end{aligned}$$

$$(a^2+u^2) \, dv^2 = du^2$$

$$dv = \pm \frac{du}{\sqrt{a^2+u^2}}$$

čije je rešenje

$$v = \pm \ln(u + \sqrt{a^2+u^2}) + C$$

Linije krivine su

$$\vec{r}_{1,2} = (u \cos(\pm \ln(u + \sqrt{a^2+u^2}) + C), \quad u \sin(\pm \ln(u + \sqrt{a^2+u^2}) + C), \quad \pm a \ln(u + \sqrt{a^2+u^2}) + C)$$

Zadaci za vježbu

10) Odrediti linije krivine na sledećim površinama;

a) hiperboličkom paraboloidu: $z = axy$;

Uputa:
Diferencijalna linija krivine na površ $z = f(x, y)$ glasi

$$\begin{vmatrix} dy^2 & -dx dy & dx^2 \\ 1+g^2 & pg & 1+p^2 \\ t & s & r \end{vmatrix} = 0,$$

pa je $\ln(ay + \sqrt{1+a^2y^2}) \pm \ln(ax + \sqrt{1+a^2x^2}) = \text{const.}$

b) rotacionoj plohi

$$x = f(u) \cos v, \quad y = f(u) \sin v, \quad z = \phi(u), \quad u \in \mathbb{R}, \quad v \in [0, 2\pi];$$

Uputa:

Merdijani i paralele ($u = c_1, v = c_2$).

c) kružnom valjku

$$x = R \cos v, \quad y = R \sin v, \quad z = u, \quad u \in \mathbb{R}, \quad v \in [0, 2\pi];$$

Uputa:

Koordinatne krive (paralele i merdijani, koji su izvodnice valjka)

d) kružnom stošcu (kupa)

$$x = u \cos v, \quad y = u \sin v, \quad z = ku, \quad u \in \mathbb{R}, \quad v \in [0, 2\pi];$$

Uputa:

Koordinatne krive (izvodnice stošca i njihove ortogonalne projekcije).

e) na plohi $\vec{r} = (u^2 + v^2, u^2 - v^2, v)$, $u, v \in \mathbb{R}$;

Uputa: koordinatne krive